

Factsheet asielprocedure op Schiphol

- Nederland heeft in het kader van Schengen de verplichting om personen die niet voldoen aan de (Schengen-)voorwaarden voor toegang niet tot het Schengengebied toe te laten. Vreemdelingen die toegang tot Nederland wordt geweigerd worden in de gelegenheid gesteld een asielaanvraag in te dienen in de gesloten setting van aanmeldcentrum Schiphol. Uit de Schengen Grens Code volgt de verplichting om al het nodige te doen om te voorkomen dat vreemdelingen aan wie de toegang is geweigerd, alsnog toegang tot het Schengengebied verkrijgen. De Nederlandse regering is van mening dat dit in gevuld moet worden door in beginsel aan vreemdelingen die niet voldoen aan de voorwaarden voor toegang, een vrijheidsontnemende maatregel op te leggen. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State onderschrijft die uitgangspunt (AbrvS 12 april 2012, LJN BW4077).
- De IND spant zich in om zoveel mogelijk asielaanvragen binnen acht dagen af te handelen. Wanneer dit, ook gelet op de daarbij in acht te nemen zorgvuldigheid niet mogelijk is, wordt de zaak verder afgehandeld in de verlengde asielprocedure.
- Dit is als regel een ‘gewone’ verlengde asielprocedure, waarbij de vreemdeling in een gewoon asielzoekerscentrum verblijft.
- In een aantal gevallen, die limitatief zijn beschreven in de Vreemdelingencirculaire, vindt ook de verlengde asielprocedure in een gesloten setting plaats; de zogenaamde gesloten verlengde asielprocedure (GVA). Het gaat dan over het algemeen om vreemdelingen waarvan het risico groot is dat zij zich zullen onttrekken aan het toezicht van de overheid (en zich dus in het Schengengebied begeven): bijvoorbeeld verdachten van oorlogsmisdrijven (1F), vreemdelingen die misbruik maken van de procedures, die - bijvoorbeeld vanwege openbare orde feiten - staan gesignaleerd, of asielzoekers waarvoor een andere EU-lidstaat verantwoordelijk is op basis van de Dublin Verordening.
- De GVA duurt in beginsel maximaal 6 weken. Als het onderzoek niet binnen zes weken kan worden afgerond, zal steeds een belangenafweging worden gemaakt omtrent het al dan niet voortzetten van de vrijheidsontnemende maatregel. De maatregel zal na het verstrijken van die zes weken in beginsel worden opgeheven, tenzij redenen gelegen in de persoon van de vreemdeling of zijn gedragingen, anders indiceren. De ervaring leert dat dit laatste slechts sporadisch gebeurt. Hoe langer de maatregel van toepassing is, des te zwaarder wegen de belangen van de betrokken vreemdeling. De vraag of de voortzetting van de maatregel rechtmatig is, kan steeds door de advocaat van de vreemdeling aan de rechter worden voorgelegd. Deze zal beslissen of de omstandigheden van het geval de duur van de detentie rechtvaardigen.
- Als hoofdregel wordt gehanteerd dat indien een onderzoek naar een asielaanvraag meer dan acht dagen vergt, of er aanwijzingen zijn dat de aanvraag mogelijk kansrijk is, de periode van grensdetentie in beginsel relatief kort duurt. Het zijn juist de vreemdelingen met een minder kansrijk asielrelaas die langere tijd aan de grens gedetineerd blijven.

Is dit geen schending van de mensenrechten?

Detentie in deze gevallen is ook in overeenstemming met artikel 5 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM), dat het beletten dat personen op onrechtmatige wijze het land binnenkomen erkent als gerechtvaardigde grond voor detentie.

Worden asielzoekers dus opgesloten, louter omdat ze een asielaanvraag indienen?

Nee. De toegang tot Nederland (en het Schengengebied) wordt hen geweigerd omdat zij niet aan de voorwaarden voldoen. Uiteraard hebben zij het recht een asielaanvraag in te dienen en die wordt op zorgvuldige wijze behandeld. Maar wel in eerste instantie in een gesloten setting, zodat zij zich niet vrijelijk in het Schengengebied kunnen begeven. Een ieder die asiel vraagt in Nederland vrijelijk toegang geven tot het Schengengebied, louter vanwege het doen van een asielverzoek, verhoudt zich niet met de verplichting onze buitengrenzen te bewaken.

Maar vreemdelingen zitten toch regelmatig langer dan 6 weken in grensdetentie?

Natuurlijk kunnen vreemdelingen die geen recht op asiel hebben en van wie de asielprocedure is afgewezen, in totaal langer dan zes weken in bewaring zitten op grond van artikel 6 Vw. De totale duur van de artikel 6 maatregel is niet alleen afhankelijk van de duur van de asielprocedure – inclusief de eventuele beroepsprocedure – maar ook van de duur van het daarop volgende vertrekproces. Op de duur van het vertrekproces is de medewerking van de vreemdeling en van de autoriteiten van het land van herkomst van invloed.

Zijn er in deze situaties geen alternatieven voor bewaring mogelijk?

De achtergrond van de grensdetentie, namelijk de toegangsweigering en de Europeesrechtelijke verplichting te voorkomen dat de vreemdeling alsnog de toegang tot het Schengengebied verkrijgt, leent zich niet snel voor alternatieven. Immers, elk alternatief zal een niet-gesloten setting betreffen en houdt dus het risico in van onttrekken aan toezicht, waarmee de vreemdeling zich toegang tot Nederland verschaft, hetgeen juist moet worden voorkomen. Er vindt wel een weging plaats tussen grensbelang en het persoonlijk belang van de vreemdeling, met name in die gevallen waarin de vreemdeling stelt over alternatieve opvang te kunnen beschikken.

Is er sprake van een oneerlijk verschil in behandeling van asielzoekers die over land naar Nederland komen en asielzoekers die via Schiphol komen, en dus in bewaring worden genomen?

Dit zijn twee fundamenteel verschillende situaties die een verschillende benadering rechtvaardigen. In het ene geval betreft het vreemdelingen die reeds in het Schengengebied aanwezig zijn. In het andere geval betreft het vreemdelingen die, zonder aan de voorwaarden te voldoen, toegang tot het Schengengebied wensen.